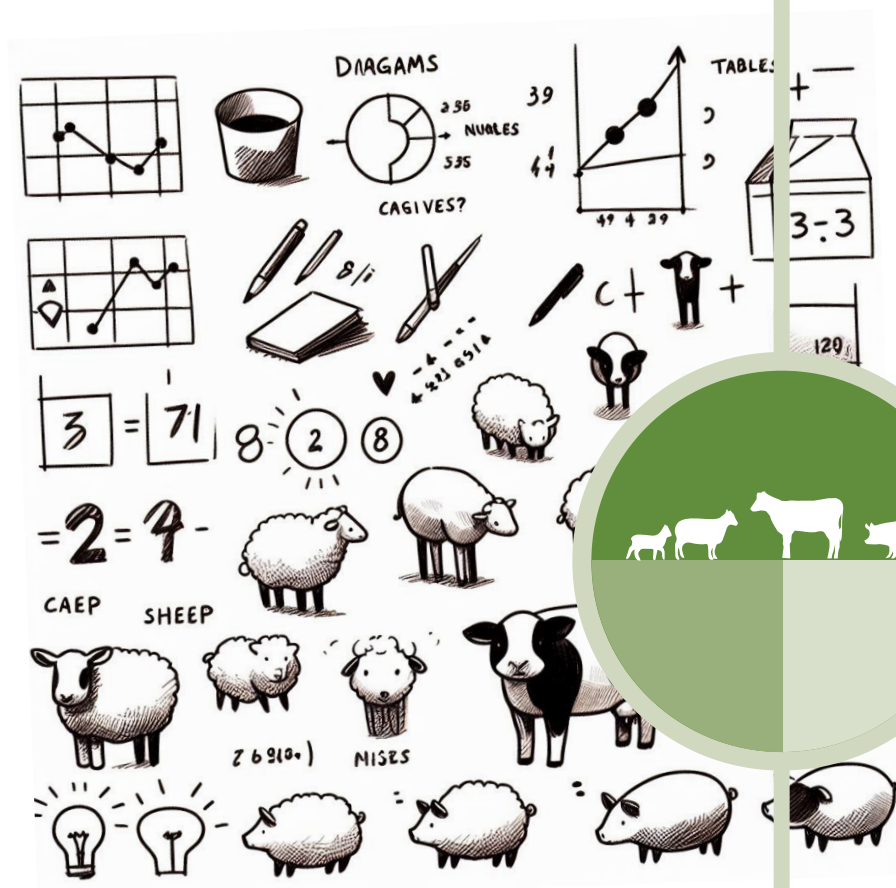

FarmStat-rapporten 2023

Innehåll

Inledning	4
Får – hälsa och produktion	6
Parasitläget	6
Fyndkoder vid slakt av får	9
Kvalitetsutfall får och lamm vid slakt	11
Gris – hälsa och produktion	15
Antibiotikaanvändning	15
Produktionsresultat i grisbesättningar	20
Nötkreatur – hälsa och produktion	22
Fyndkoder vid slakt av nötkreatur	22
Kvalitetsutfall för slaktade ungtjurar	27
Sjukdomskontroll och -övervakning genom Gård & Djurhälsan	29
Kontrollprogram	29
Övervakning	30
Nationella obduktionsverksamheten	31
Urval av publikationer av medarbetare på Gård & Djurhälsan (2021–2023):	32
Länkar	33

Inledning

Inom ramen för projektet FarmStat, som finansieras av medel från Jordbruksverket, sammanställer Gård & Djurhälsan information kring hälsoläge och produktionsresultat i den svenska gris-, nöt- och lammproduktionen.

Gård & Djurhälsan Sverige AB är ett rådgivningsföretag som arbetar för ett bibehållet gott hälsoläge och god djurvelfärd i en effektiv och lönsam gris-, får- och nötköttsproduktion. Friska djur är en viktig grundförutsättning för en lönsam och konkurrenskraftig produktion. God djurhälsa är också en viktig del av en hög djurvelfärd.

Detta är den tredje rapporten som publiceras. FarmStat är ett flerårigt projekt och avsikten är att successivt utvidga och fördjupa informationen. Statistiken ska vara transparent och av värde för branschen. Innehållet i rapporten är därför framtaget i dialog med branschorganisationerna för gris, nötkött och får och med LRF.

SVA har varit dialogpartner eftersom det finns beröringspunkter med det europeiska projektet Decide som handlar om datadriven kontroll och prioritering av icke EU-reglerade smittsamma djursjukdomar, och SVA har även varit en resurs avseende statistisk metodik och i beräkningarna avseende antibiotikaanvändning i grisbesättningar

Trevlig läsning!

Amanda Reneby

*Projektledare FarmStat
Gård & Djurhälsan*

Anita Jonasson

Gård & Djurhälsan

Får – hälsa och produktion

Parasitläget

Kontroll av endoparasiter är en viktig del av rådgivningen i fårbesättningar. Gård & Djurhälsan har under lång tid utvecklat en rådgivningsmodell med träckprovsanalyser som grund för beslut om strategier och avmaskningar i den enskilda besättningen.

För kunder hos Gård & Djurhälsan som skickar in träckprover för parasitundersökning hos Vidilab sänds resultatet digitalt som en textfil till journalsystemet Djurloggen®. Fårhälsoveterinärerna kan se svaret och använda som underlag för rådgivning. Alla analyssvar lagras i en databas och från denna har informationen exporterats för bearbetning. Alla resultat hanteras anonymt med hänsyn till skydd av personuppgifter.

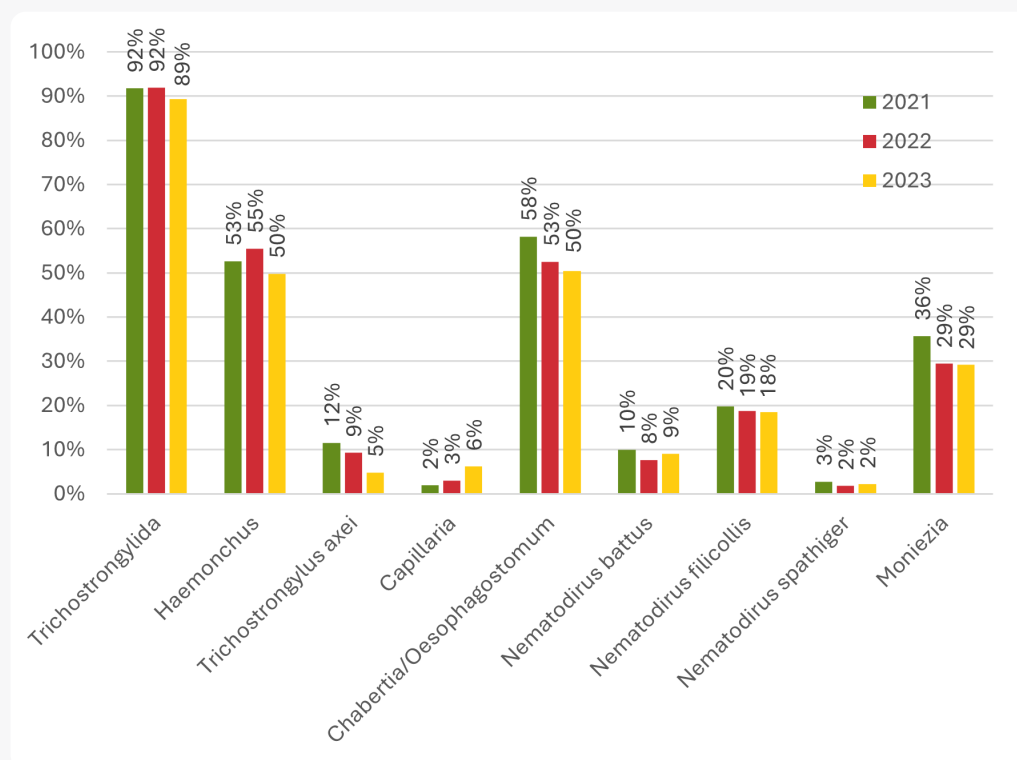
Tabell 1. Förteckning över parasiter

Parasit	Svensk benämning
Trichostrongylida	Rundmaskar
Haemonchus	Stora magmasken
Trichostrongylus axei	Liten mag-/tarmmask
Capillaria	Hårmask
Chabertia/Oesophagostomum	Tjocktarmsmask
Nematodirus battus	Tunnhalsad tarmmask
Nematodirus filicollis	Tunnhalsad tarmmask
Nematodirus spathiger	Tunnhalsad tarmmask
Koccidier	Koccidier
Moniezia	Bandmask
Fasciola hepatica	Stora leverflundran
Dicrocoelium dendriticum	Lilla leverflundran
Dictyocaulus filaria	Stor lungmask
Muellerius	Liten lungmask
Protostrongylus rufes	Mellanstor lungmask

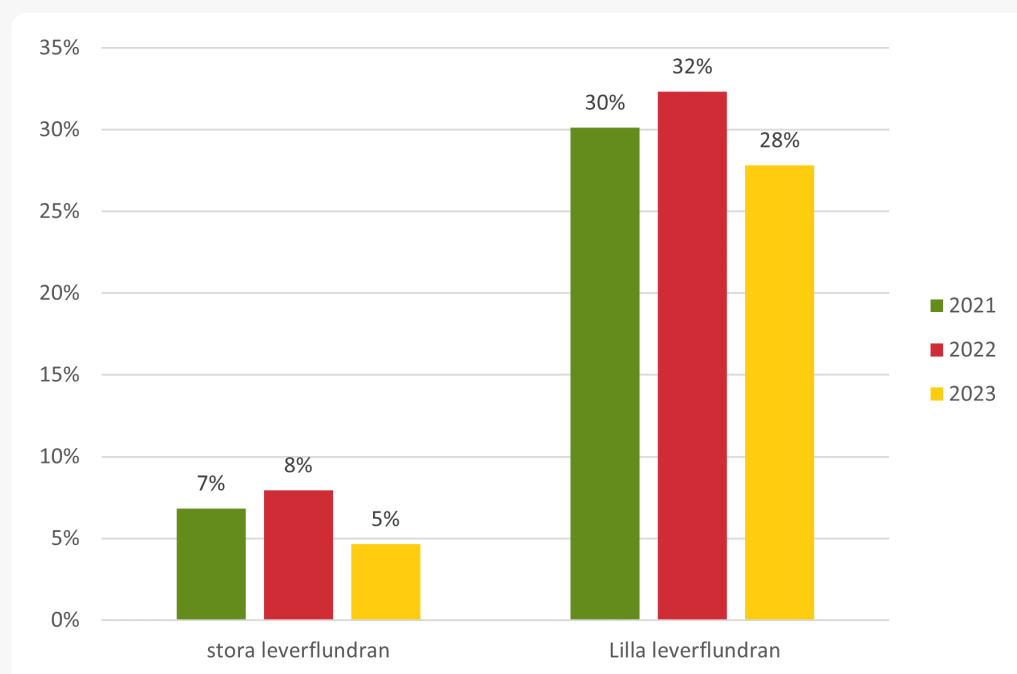
Resultat

I data från 2023 fanns totalt 7967 provsvar från 1666 olika besättningar (anläggningsnummer). Under samma år fanns enligt statistik från Jordbruksverket knappt 8600 besättningar med får i Sverige.

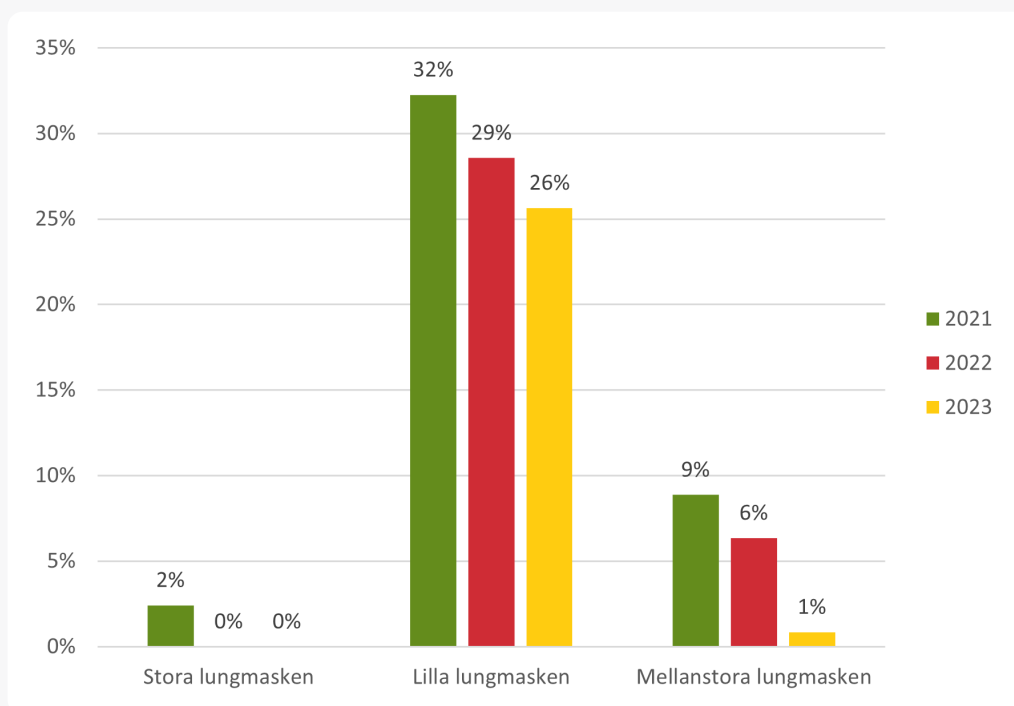
Förekomst av parasitägg sågs i 92% av de besättningar som skickat in prover under 2023. Bland de mer sjukdomsframkallande parasiterna hos får (Haemonchus, T. axei, N. battus och stora leverflundran) är Haemonchus vanligast och påvisades i hälften av besättningarna någon gång under 2023. Vissa typer av parasiter är vanligt förekommande, men ger inga eller lindriga effekter på de infekterade djuren. Hit hör till exempel Chabertia/ Oesophagostomum, Moniezia, lilla leverflundran och lungmaskarna Muellerius och Protostrongylus.

Figur 1. Andel besättningar med förekomst av parasiter 2023 (1 666 besättningar) och som jämförelse även 2022 (Haemonchus 1 693 besättningar, övriga 1 704) och 2021 (Haemonchus 1 539 besättningar, övriga 1 541).

Figur 2. Andel besättningar med förekomst av Leverflundra 2023 (151 besättningar) och som jämförelse även 2022 (164 besättningar) och 2021 (176 besättningar).

Figur 3. Andel besättningar med förekomst av lungmask 2023 (117 besättningar) och som jämförelse även 2022 (126 besättningar) och 2021 (124 besättningar).

Fyndkoder vid slakt av får

Alla djur som slaktas i Sverige kontrolleras före och efter slakt av Livsmedelsverkets personal. Vid besiktning av kropp och organ registreras förändringar enligt ett kodsysteem. Det finns ett antal sjukdomskoder som alltid används när förändringarna registreras.

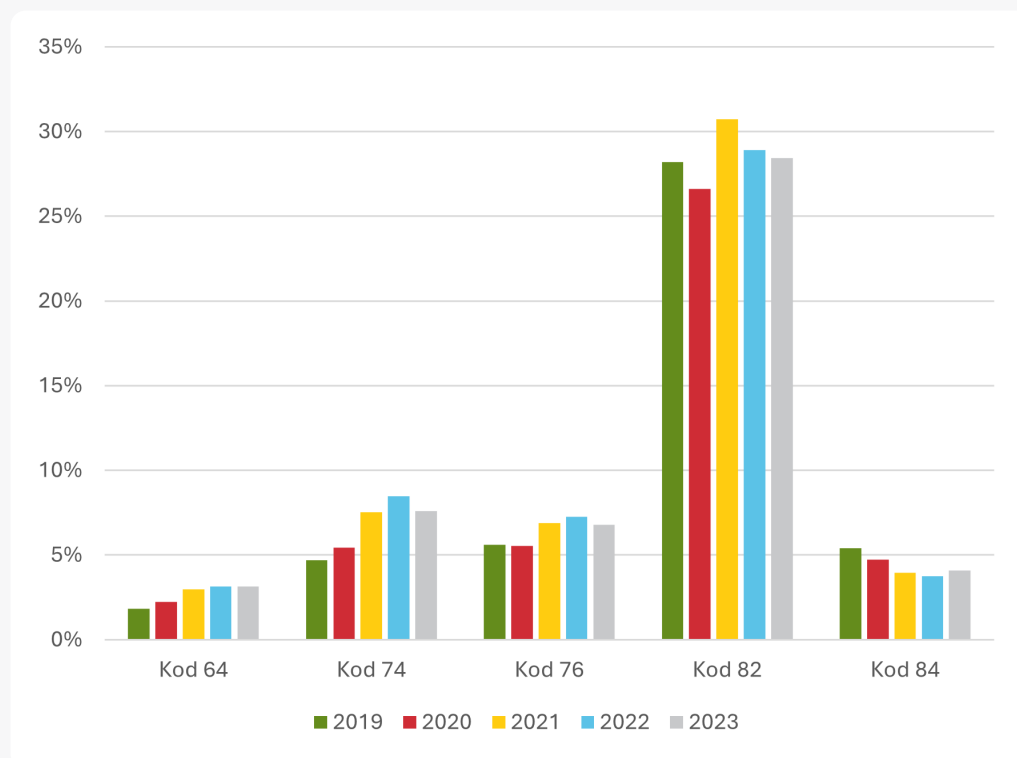
Förändringar som leder till att hela slaktkroppen och alla organ otjänligförklaras som livsmedel anges med en udda kod och andra förändringar anges med en jämn kod. För varje slaktkropp kan upp till fem olika koder anges.

Filer med information om slaktade djur och fyndregistreringar levereras till Gård & Djurhälsan veckovis från slakterierna. Under 2023 fanns data från åtta slakteriföretag. I data för lamm finns 133 351 djur, vilket representerar 70% av de slaktade djuren. För fåren finns 24 102 djur, vilket motsvarar 65% av slakten. All statistik nedan baseras på dessa data.

De vanligaste fynden vid slakt 2019–2023

Får

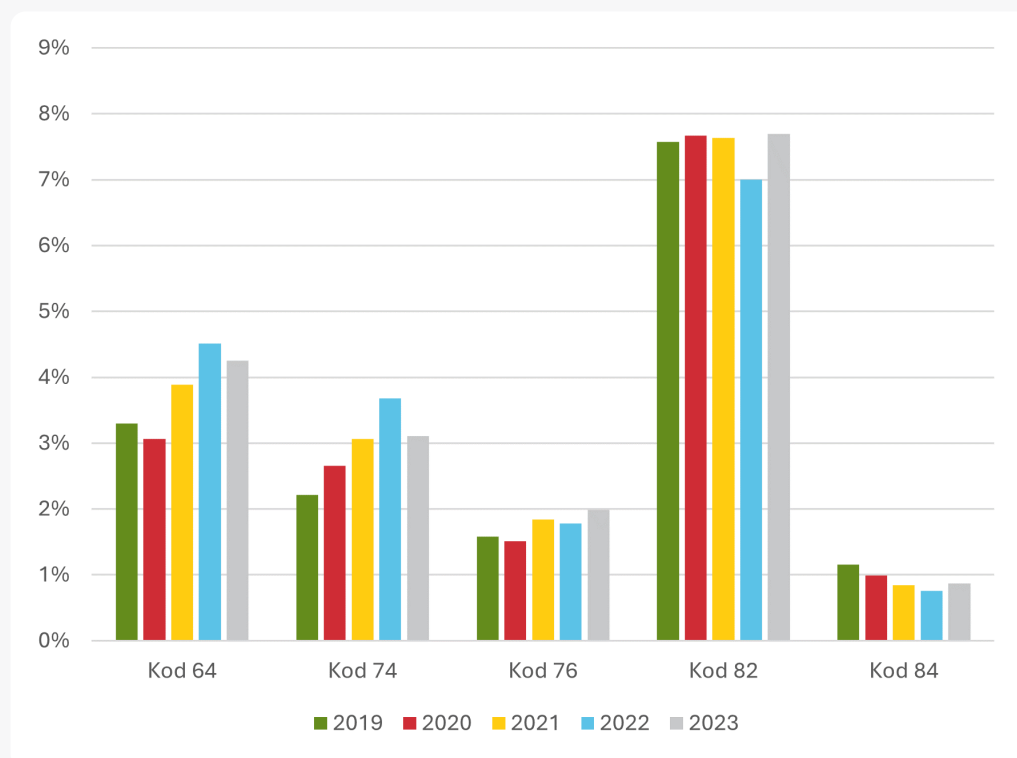
För får är de vanligaste fynden under 2019–2023 lunginflammation (kod 64), lungmask (kod 74), brösthinne-/ hjärtsäcksinflammation (kod 76), lilla leverflundran (kod 82) och parasitär lever-skada (kod 84).

Figur 4. De vanligaste fyndkoderna för får 2019–2023. Kod 64: Lunginflammation (övrig), kod 74: Lungmask, kod 76: Brösthinne-/hjärtsäcksinflammation, kod 82: Lilla leverflundran, 84: Parasitär leverskada

Lamm

För lamm är de vanligaste fynden under 2019–2023 lunginflammation (kod 64), lungmask (kod 74), brösthinne-/ hjärtsäcks-inflammation (kod 76), lilla leverflundran (kod 82) och parasitär leverskada (kod 84).

Figur 5. De vanligaste fyndkoderna för lamm 2019–2023. Kod 64: Lunginflammation (övrig), kod 74: Lungmask, kod 76: Brösthinne-/hjärtsäcksinflammation, kod 82: Lilla leverflundran, 84: Parasitär leverskada

Orsaker till totalt otjänligförklarande

Djur som levereras till slakt ska vara friska. Vid besiktning efter slakt kan det dock hos en mycket liten andel av djuren hittas sjukliga förändringar som gör att varken kött eller organ kan användas som livsmedel. Under 2023 var utmärgling/avmagring (kod 47; 39 djur), allmänt utbredd sjukdom (kod 19; 10 djur) och avvikande utseende (kod 33; 10 djur) de koder där flest lamm otjänligförklarades. Utmärgling/avmagring (kod 47; 44 djur), avvikande utseende (kod 33; 6 djur), allmänt utbredd sjukdom (kod 19; 5 djur) och tumör (kod 25; 5 djur) var de koder där flest får otjänligförklarades.

Kvalitetsutfall får och lamm vid slakt

Vid slakt av får och lamm vägs slaktkropparna och klassificeras med avseende på formklass och fettgrupp av en behörig klassificerare.

Meat Standard Sweden lamm

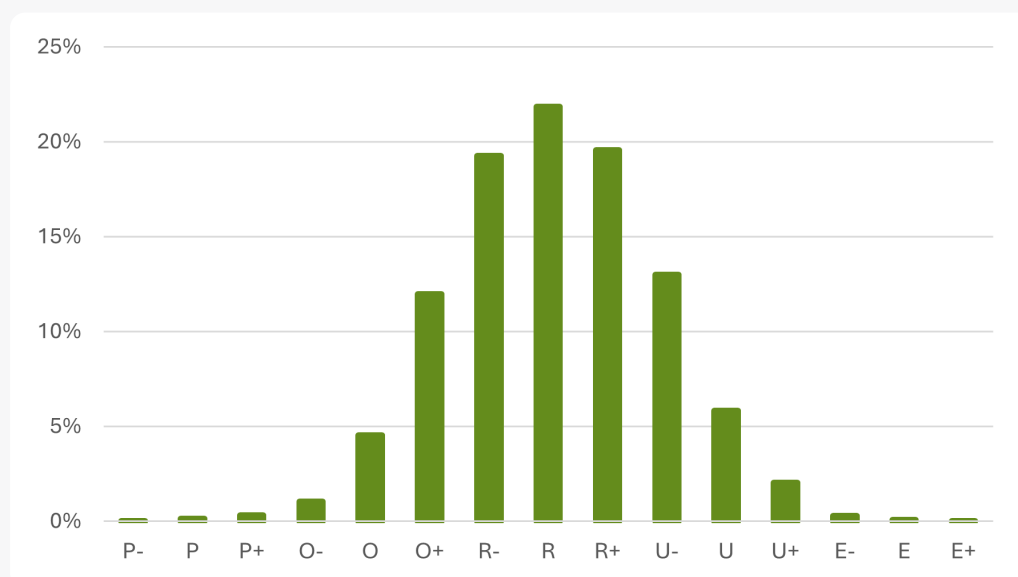
Inom ramen för projektet Lammlyftet har en svensk standard för lammköttskvalitet tagits fram; Meat Standard Sweden lamm (MSS lamm). Standarden innehåller parametrar som påverkar olika kvalitetsegenskaper hos det svenska lammköttet, bland annat att slaktvikten bör vara 16 – 24 kg, kroppsformen bör vara minst klass O+ och slaktkroppens fettgrupp bör vara 2 till 3+.

Under 2023 fanns fullständiga data för form, fett och vikt på 133 281 slaktade lamm. Av dessa lamm uppfyllde 68 % rekommendationerna för form, fett och vikt enligt MSS lamm.

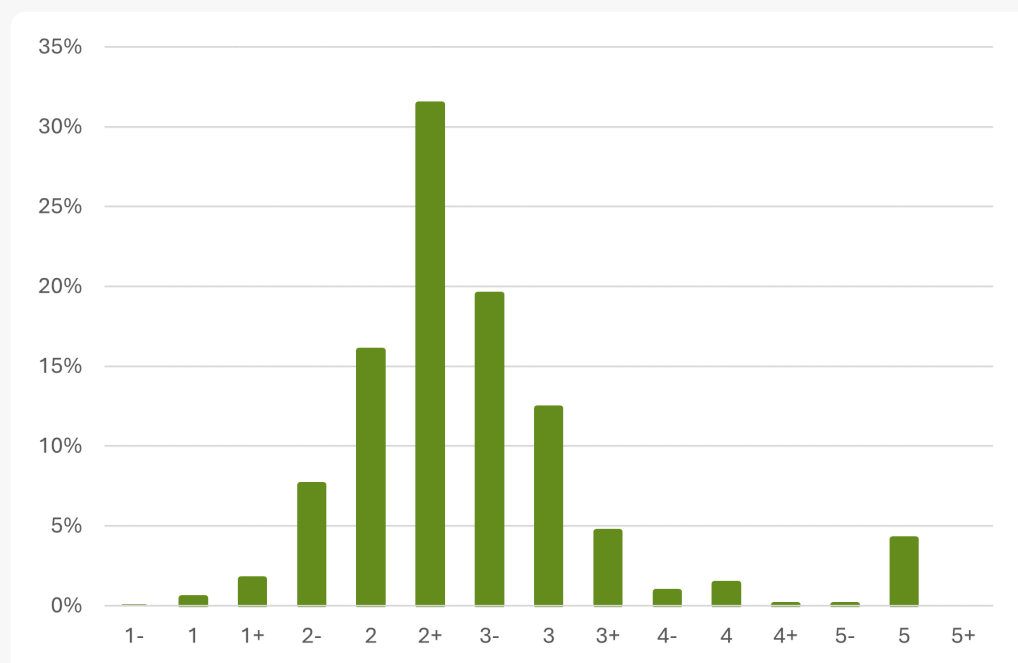
Kvalitetsutfall

Formklassen för lamm varierar mellan P- och E+, men där högst andel klassas i R (figur 6). Fettgruppen däremot varierar från 1- till 5, då inget lamm har klassats i 5+. Störst andel har klassats i fettgrupp 2+ (se figur 7). Slaktvikten i figur 8 visas i intervall där flest lamm väger 16–19 kg.

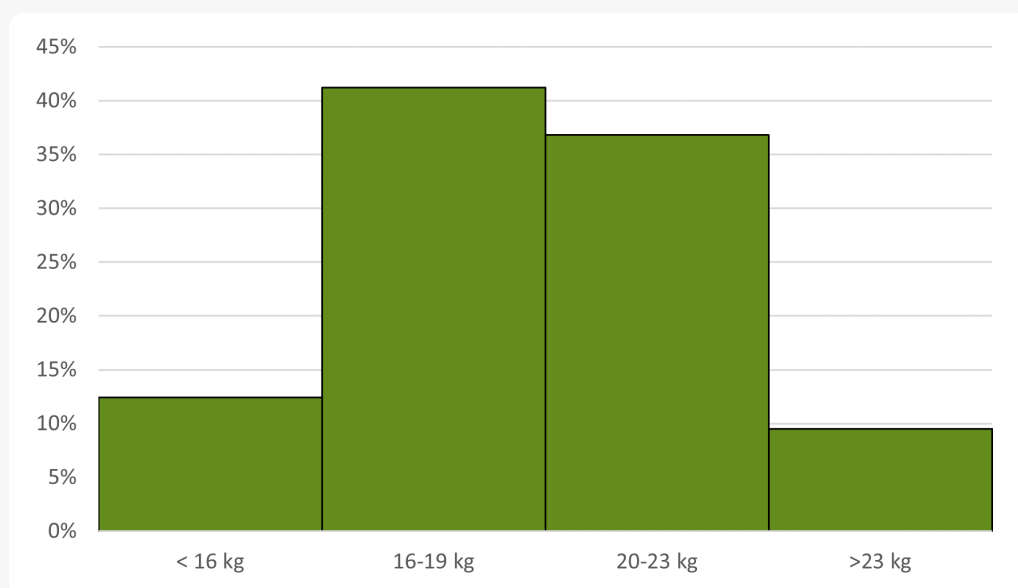
Formklassen för får varierar mellan P- och E+, men där högst andel klassas i R- (figur 8). Fettgruppen varierar från 1- till 5+, med störst andel i fettgrupp 2+ (se figur 9).

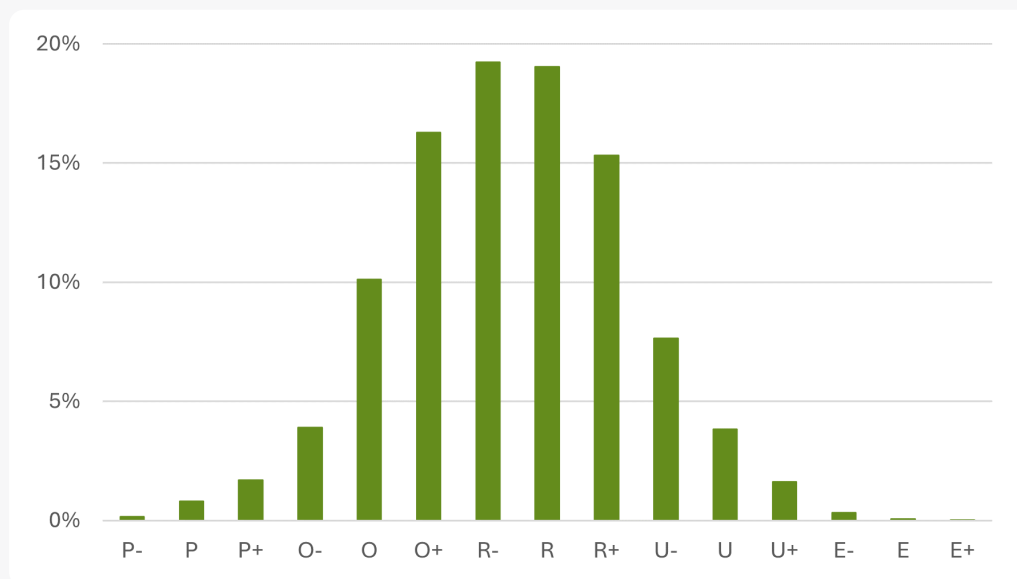
Figur 6. Andel lamm inom varje formklass under 2023 (133 281 lamm)

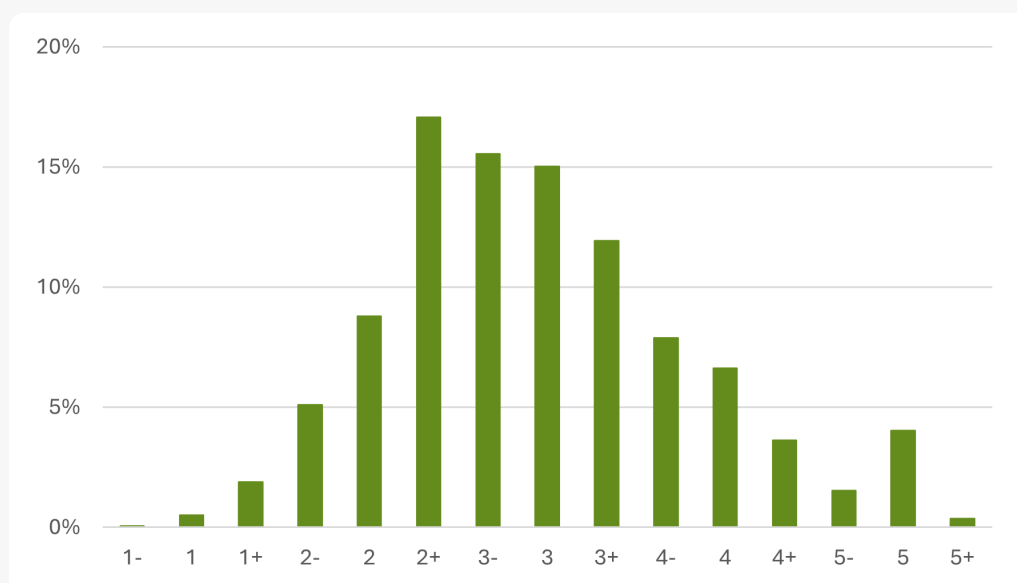
Figur 7. Andel lamm inom varje fettgrupp under 2023 (133 284 lamm)

Figur 8. Andel lamm inom olika intervall för slaktvikter under 2023 (133 351 lamm)

Figur 9. Andel får inom varje formklass under 2023 (24 036 får)

Figur 10. Andel får inom varje fettgrupp under 2023 (24 040 får)

Gris – hälsa och produktion

Antibiotikaanvändning

Det finns regler kring läkemedelsanvändning både på EU-nivå och nationellt. Normalt ska en veterinär i varje enskilt sjukdomsfall ha undersökt djuret eller djurgruppen innan läkemedel kan förskrivas. Under vissa förutsättningar kan det göras undantag för grisar, nötkreatur och får, genom så kallad villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) där särskilt utbildade djurhållare får ha vissa läkemedel hemma och själv behandla vissa specificerade symtombilder efter instruktioner av en ansvarig veterinär. Uppföljning sker vid regelbundna veterinärbesök. Vid läkemedelsbehandlingar av djur är det ett krav att föra journal över vilka behandlingar som gjorts. Djurhållarna för journal på gården. I besättningar som har villkorad läkemedelsanvändning genom Gård & Djurhälsan (G&D) registreras sedan behandlingar i Gård & Djurhälsans journalsystem Djurloggen®. I FarmStat har sedan data exporterats från journalsystemet för bearbetning och beräkningar. Alla resultat hanteras anonymt med hänsyn till skydd av personuppgifter.

Nationell antibiotikastatistik

Eftersom mängden antibiotika som används påverkar risken för utveckling av antibiotikaresistens är det viktigt att kunna följa användningen av antibiotika. Beräkningar av mängden använd antibiotika kan göras på många sätt och olika mätmetoder passar också olika bra beroende på vad syftet med beräkningen är.

Sverige har i många år redovisat mängden sålda antibiotika till djur till projektet European Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption (ESVAC). Genom att ta in uppgifter om hur stor mängd antibiotika (milligram) som sålts totalt och ställa detta i relation till mängden producerade djur (kilogram beräknad vikt, PCU) har man räknat fram måttet mg per kg PCU. Detta mått har sedan använts för att till exempel jämföra olika europeiska länder med varandra. Det är ett trubbigt mått men som fungerar bra för övergripande jämförelser.

På liknande sätt kommer man enligt EU-förordningen om veterinärmedicinska läkemedel (2019/6) att framgent beräkna och redovisa mängden förbrukade antibiotika. Statistiken kommer att redovisas för olika djurslag och djurkategorier.

Antibiotikaanvändning på besättningsnivå

För att mäta mängden använd antibiotika på besättningsnivå behöver det både finnas information om hur mycket antibiotika som använts och om hur många djur det finns i de ingående besättningarna.

Två standardiserade sätt att mäta antibiotikaförbrukning är genom att beräkna dygnsdoser (DDD) eller genomförda behandlingskurser (DCD). Inom humanmedicinen har DDD använts länge för att mäta antibiotikaanvändning. Beräkningen av standarder inom veterinärmedicinen (DDDvet och DCDvet) för olika kategorier av djur har tagits fram inom ESVAC- projektet (EMA/710019/2014).

DDDvet (dygnsdoser) är den beräknade mängden av ett visst antibiotikum som används per kg djur och dag. DCDvet (kurdoser) är den beräknade mängden av ett visst antibiotikum som används per kg djur och antal dagar för en behandling. Det finns ännu ingen beslutad standard inom Europa hur dessa beräkningar ska ske och flera länder har anpassat beräkningsmodellerna när de ska användas i det egna landet. Det är också därför det inte går att jämföra rakt av med till exempel de mått som används i Danmark.

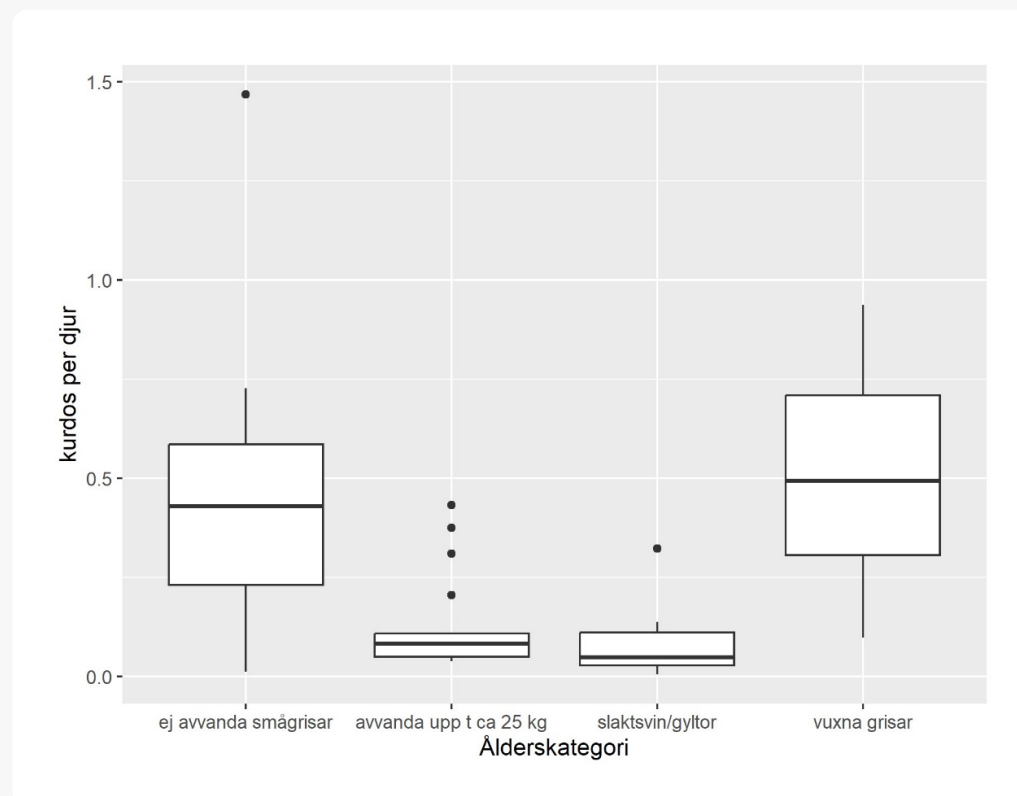
Vi har även i Sverige anpassat hur man räknar ut antibiotikaförbrukning. Inom det Jordbruksverksfinansierade projektet "Utveckling av WinPig för uppföljning av antibiotikaanvändning" (2019) togs förslag på nationella värden för kurdoser (DCDse) fram. Dessa är baserade på doseringar som anges i de svenska produktresuméerna för läkemedlen.

Det beräknade antalet kurdoser per djur tas fram genom att mängden använd antibiotika divideras med djurmängd (antal djur och standardiserade vikter) och de framtagna kurdoserna för olika antibiotikasubstanser. En kurdos är ett tekniskt mått som anger den beräknade mängden av en aktiv antibiotikasubstans som behövs för en behandling av ett djur med en viss vikt. I enskilda besättningar kan variation i dosering eller behandlingstidens längd påverka antalet kurdoser.

Kurdoser för några svenska grisbesättningar

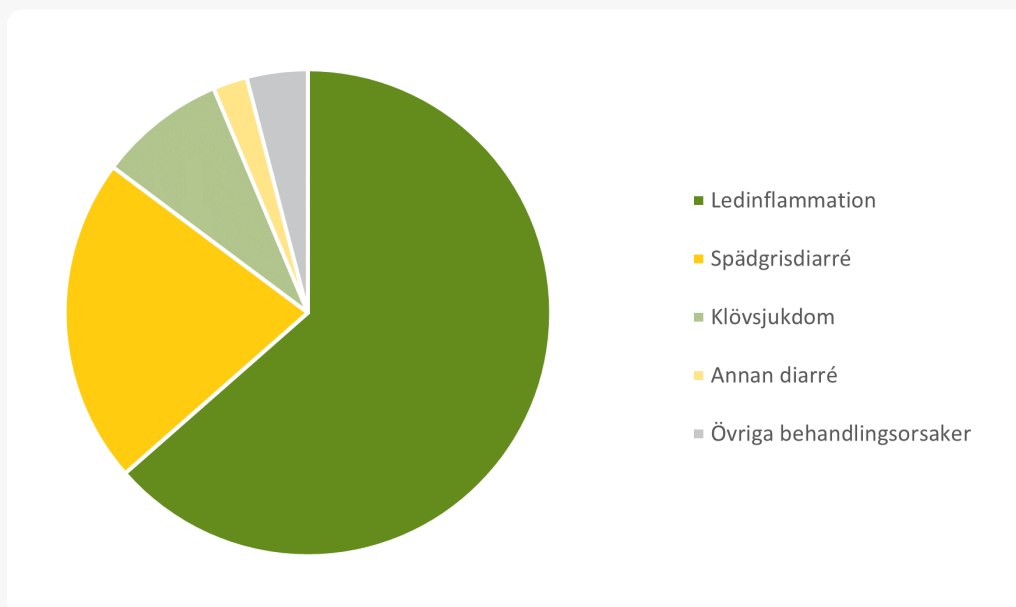
Beräkningar av kurdoser har gjorts med data över antibiotikaanvändning i 30 grisbesättningar som har ViLA inom ramen för G&D:s verksamhet. Dessa begränsade beräkningar representerar inte den svenska grisproduktionen som helhet utan skall ses som ett första steg i att på sikt kunna följa trender i antibiotikaanvändning för grisar.

Beräkningarna som har gjorts visar antalet kurdoser per djur för ej avvanda smågrisar, avvanda grisar, slaktsvin/gyltor och vuxna djur. Resultaten pekar på att det i dessa besättningar dels fanns skillnader i antalet kurdoser mellan olika ålderskategorier, dels en stor variation mellan olika besättningar (figur 11).

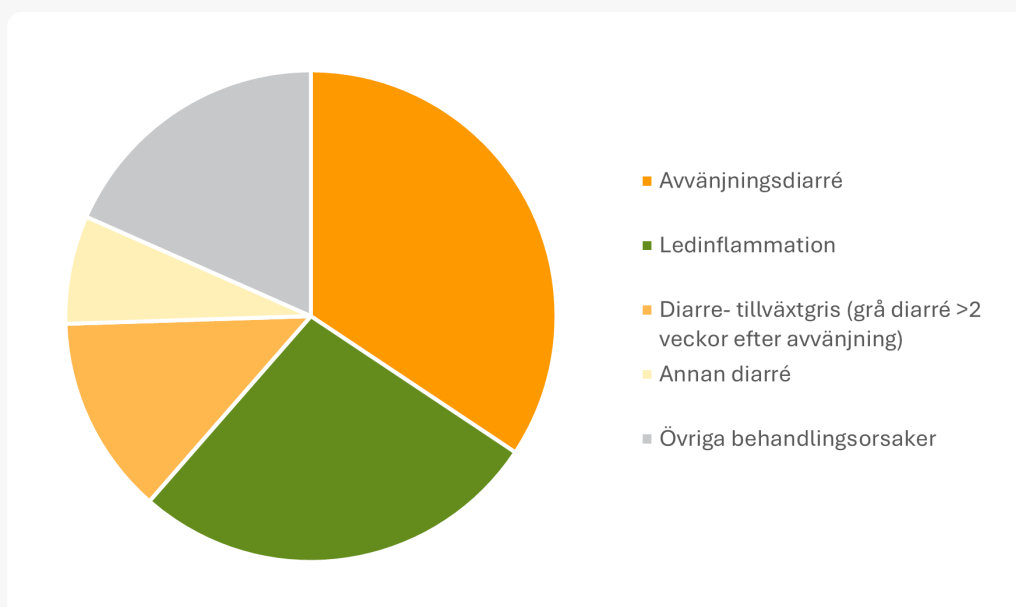

Figur 11. Antalet kurdoser per djur fördelat på ålderskategorier

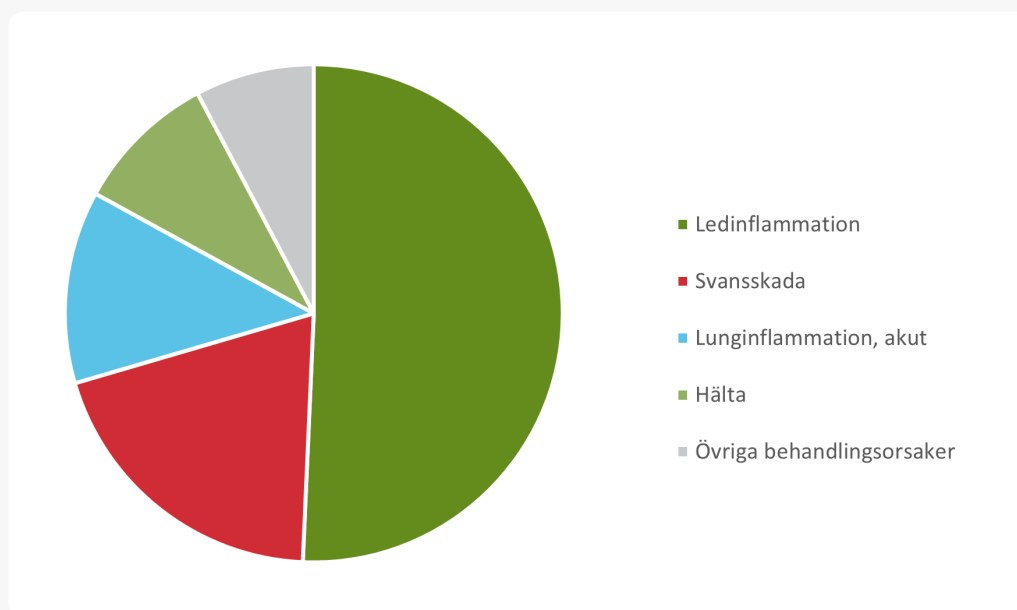
Beräkningar har även gjorts avseende vilka symtombilder som behandlas med antibiotika. För ej avvanda smågrisar och slaktgrisar användes flest kurdoser för behandling av ledinflammation, för avvanda grisar avvänjningsdiarré och för vuxna grisar juverinflammation (figurer 12- 15)

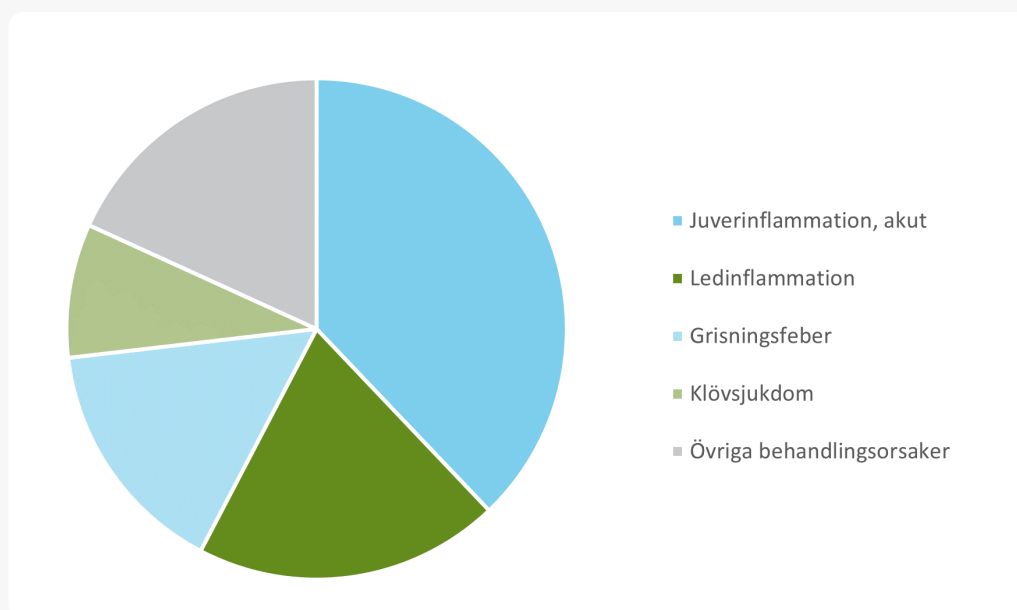
Figur 12 . Fördelning av behandlingsorsaker för ej avvanda smågrisar baserat på kurdoser per djur

Figur 13. Fördelning av behandlingsorsaker för avvanda smågrisar baserat på kurdoser per djur

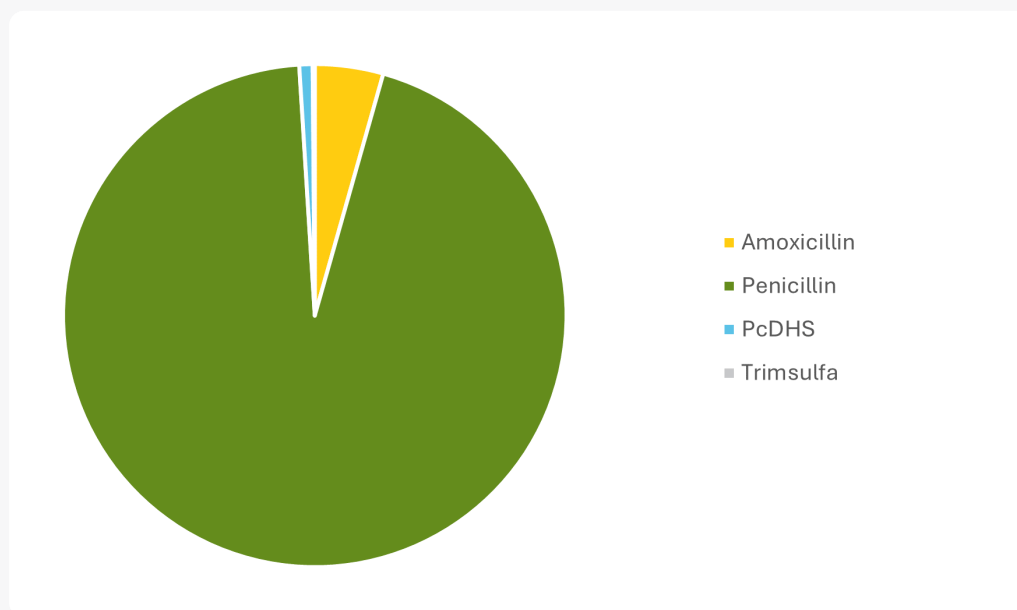
Figur 14. Fördelning av behandlingsorsaker för slaktgrisar baserat på kurdoser per djur

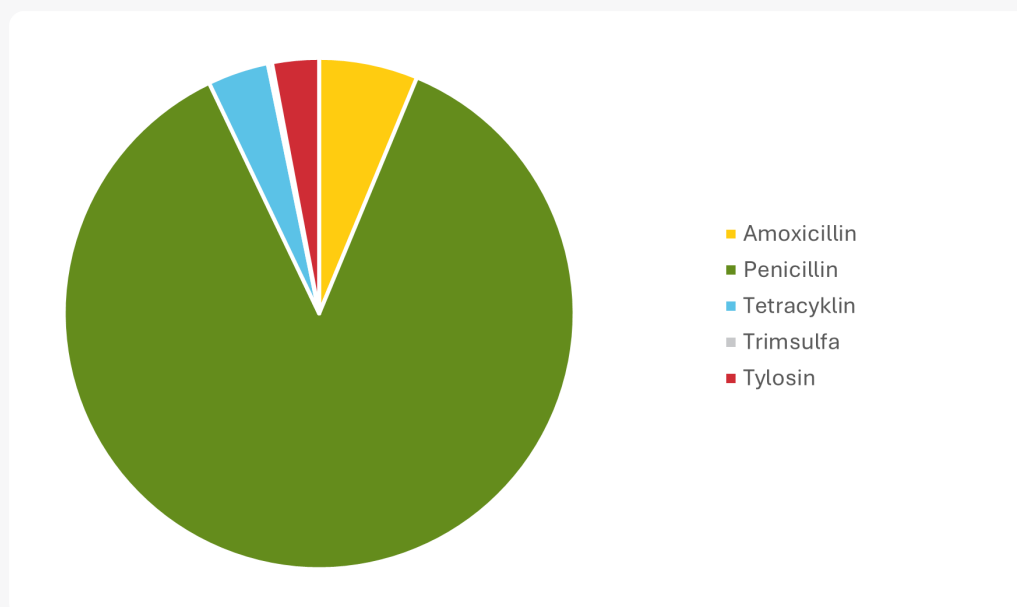
Figur 15. Fördelning av behandlingsorsaker för vuxna grisar baserat på kurdoser per djur

Val av antibiotika

Det finns stora skillnader i hur olika antibiotikasubstanser påverkar risken för resistensutveckling. För de besättningar som ingått i beräkningarna har vi tittat på användningen av olika substanser för några behandlingsorsaker. Penicillin (bensylpenicillinprokain) användes i mycket stor utsträckning då det är förstahandsvalet för många tillstånd (fig 16 och 17). Penicillin är ett antibiotikum med ett förhållandevis smalt spektrum vilket är fördelaktigt ur ett resistensutvecklingsperspektiv.

Figur 16. Fördelning av antibiotikasubstanser för behandling av juverinflammation

Figur 17. Fördelning av antibiotikasubstanser för behandling av ledinflammation

Produktionsresultat i grisbesättningar

WinPig är ett program för produktionsuppföljning på grisgårdar i Sverige. WinPig används under benämningen PigVision i ett stort antal länder. Data från WinPig samlas i en databas och ligger till grund för statistiska sammanställningar kring svensk grisproduktion. Varje år publiceras medeltal för de data som finns i WinPig databas. Alla resultat hanteras anonymt med hänsyn till skydd av personuppgifter.

Resultat WinPig sugg

Antal producerade grisar per årssugga år 2023 var 28,5 och har ökat med 0,1 grisar sedan 2022. Antalet levande födda grisar per kull ökade med 0,2 grisar till 15,6 och antalet avvanda per kull ökade med 0,2 grisar till 13,1. De 25 % bästa besättningarna hade 31,7 producerade grisar per årssugga, 15,9 levande födda grisar per kull och 13,7 avvanda grisar per kull. Produktionsförbättringen mellan år 2022 och år 2023 är något lägre än förändringen året innan.

Tabell 2. Smågrisproduktion årsmedeltal från WinPig

	2022		2023	
	Medel	Bästa 25%	Medel	Bästa 25%
Medelantal suggor och gyltor	403	350	427	469
Producerade smågrisar per årssugga	28,4	31,6	28,5	31,7
Levande födda per kull	15,4	15,7	15,6	15,9
Avvanda per kull	12,9	13,5	13,1	13,7
Dödlighet födelse till avvänjning (%)	16,6	13,8	16,1	13,6
Improduktiva dagar per kull	14,5	10,6	14,7	10,6
Grisningsprocent	87,6	91,2	87,6	91,1

Resultat WinPig slakt

Den dagliga tillväxthastigheten för slaktgrisar var 1002 g och har ökat något sedan 2022. Slaktgrisarnas foderomvandlingsförmåga var 24,7 MJ/NE, vilket är 0,1 MJ/NE högre än tidigare år. I de 25 % av omgångarna som hade bäst tillväxthastighet växte grisarna 1095 g/dag och omgångarna med bäst foderomvandlingsförmåga använde 22,8 MJ NE/kg tillväxt för slaktgrisarna.

Tabell 3. Slaktgrisar årsmedeltal från WinPig

	2022-Medel	2023-Medel	Bästa 25 % på tillväxt	Bästa 25 % på foder/kg tillväxt
Antal omgångar	1 228	1 178		
Totalt antal slaktade	437 982	417 275	103 823	99 895
Köttprocent	58,6	58,4	58,3	58,3
Tillväxt, g/dag korrigerad	990	1 002	1 095	1 051
MJ NE per kg tillväxt, korrigerad	24,6	24,7	23,1	22,8
Dödlighet, %	1,7	1,7	1,5	1,6

Nötkreatur – hälsa och produktion

Fyndkoder vid slakt av nötkreatur

Alla djur som slaktas i Sverige kontrolleras före och efter slakt av Livsmedelsverkets personal. Vid besiktning av kropp och organ registreras förändringar enligt ett särskilt kodsysteem.

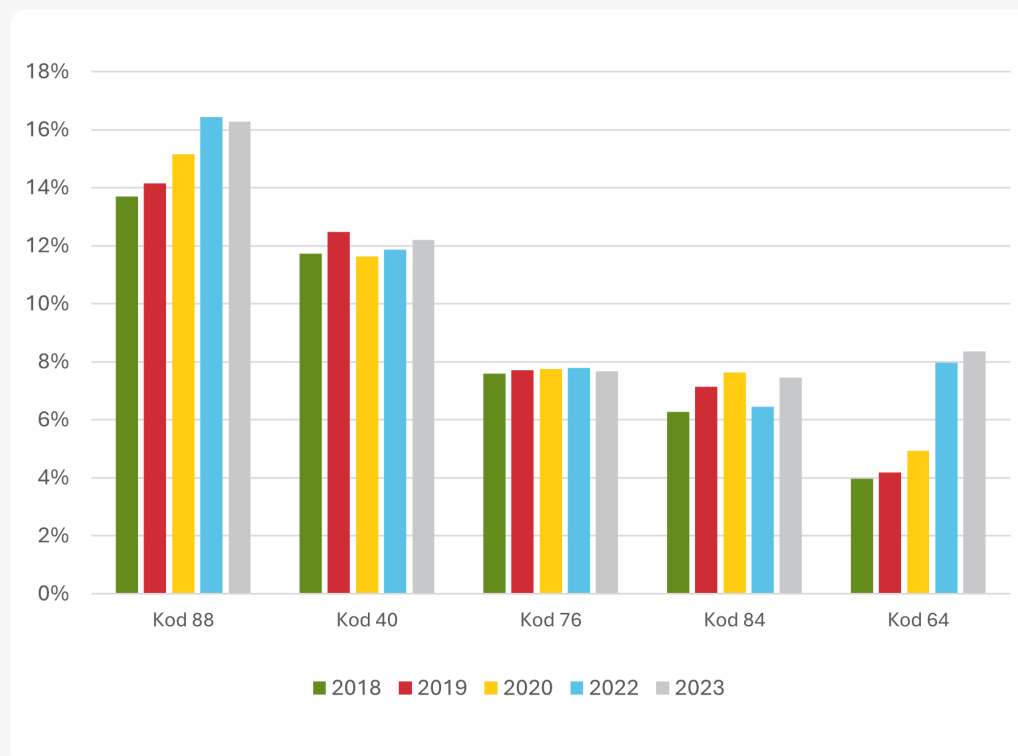
Förändringar som leder till att hela slaktkroppen och alla organ otjänligförklaras som livsmedel anges med en udda kod och andra förändringar anges med en jämn kod. För varje slaktkropp kan upp till fem olika koder anges.

Filer med information om slaktade djur och fyndregistreringar levereras till Gård & djurhälsan veckovis från slakterierna. Under 2023 fanns data från åtta slakteriföretag. I statistiken visas främst resultat för de två största djurkategorierna, kor och ungtjurar. I data för ungtjurar finns 128 908 djur, vilket representerar 86% av de slaktade djuren. För korna finns 82 556 djur, vilket motsvarar 81% av slakten. All statistik nedan baseras på dessa data.

De vanligaste fynden vid slakt för perioden 2023

Kor

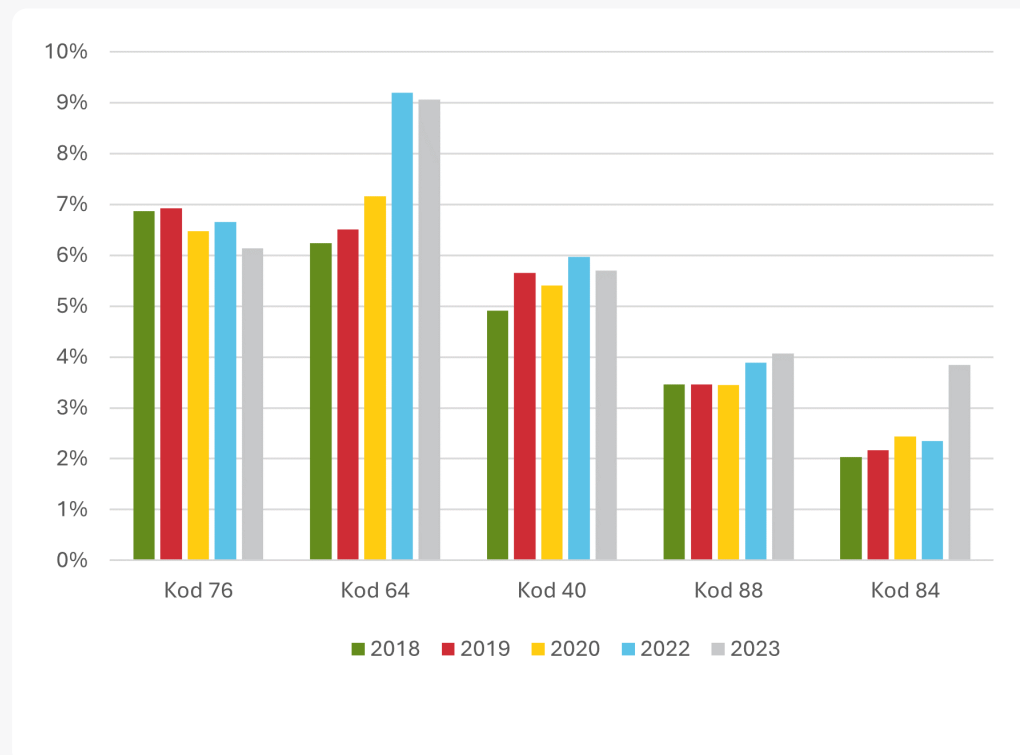
För kor är de vanligaste fynden under 2023 övrig leverskada (kod 88), äldre trauma (kod 40), brösthinne-/ hjärtsäcksinflammation (kod 76), parasitär leverskada (kod 84) och lunginflammation (kod 64).

Figur 18. De vanligaste fyndkoderna för kor 2023 och deras utveckling sedan 2019. Kod 88: Övrig leverskada, kod 40: Äldre trauma, kod 76: Brösthinne-/hjärtsäcksinflammation, kod 84: Parasitär leverskada, kod 64: Lunginflammation

Ungtjurar

För ungtjurar (figur 19) är de vanligaste fynden under 2023 bröstthinne-/ hjärtsäcks-inflammation (kod 76), lunginflammation (kod 64), äldre trauma (kod 40), övrig leverskada (kod 88) och parasitär leverskada (kod 84)

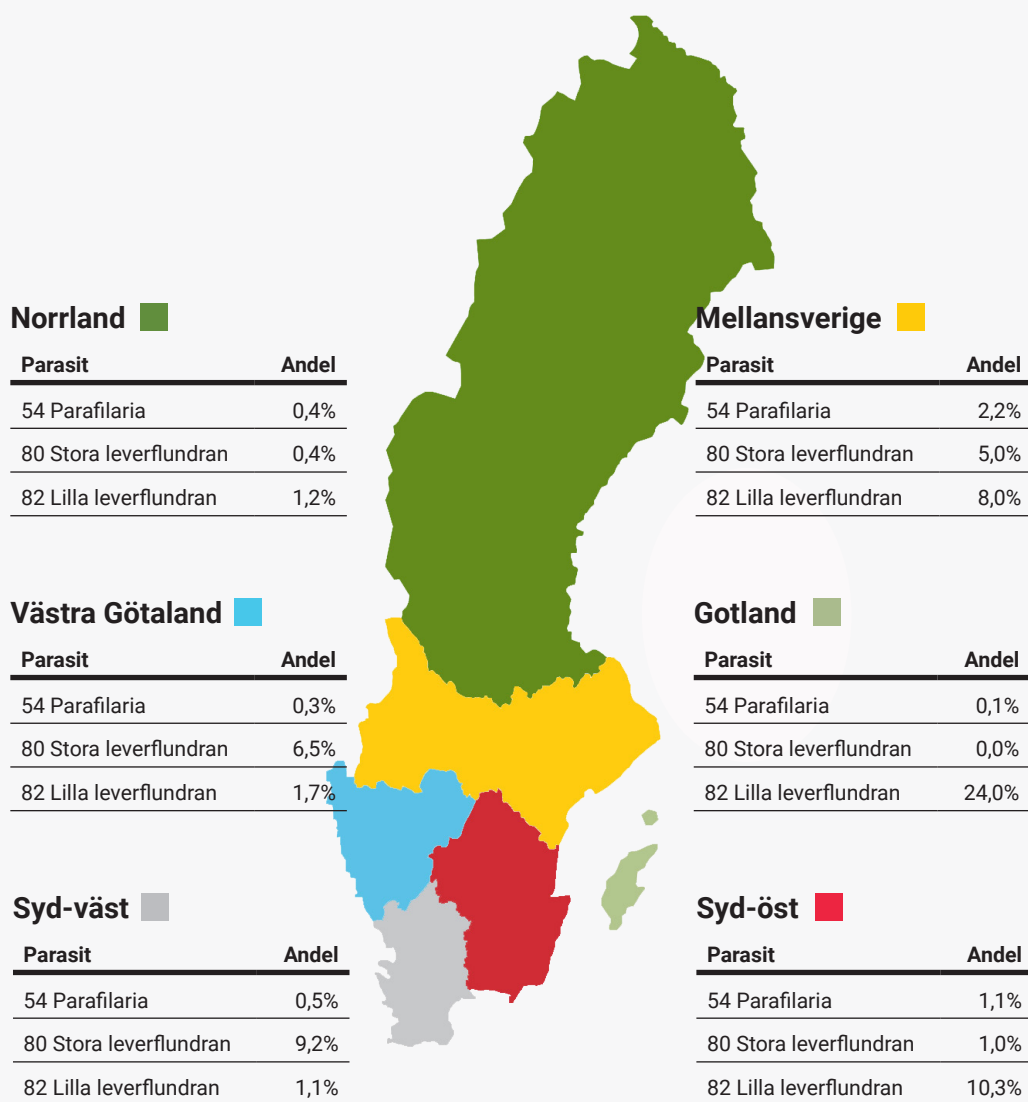

Figur 19. De vanligaste fyndkoderna för ungtjurar 2023 och deras utveckling sedan 2019. Kod 76: Bröstthinne-/hjärtsäcksinflammation, kod 64: Lunginflammation, kod 40: Äldre trauma, kod 88: Övrig leverskada, kod 84: Parasitär leverskada

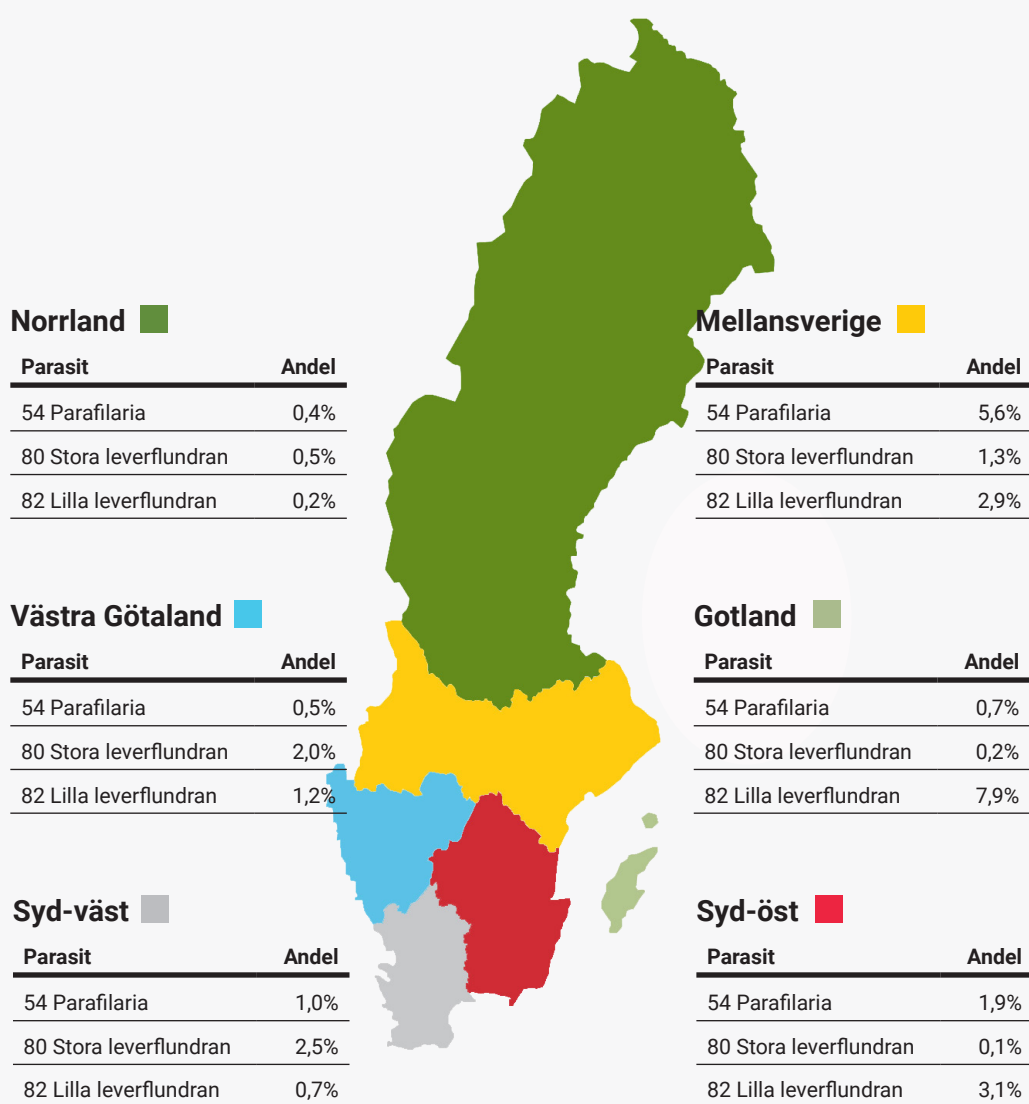

Regionala skillnader för några parasitära fyndkoder

Förekomst av invärtes parasiter varierar mellan olika delar i landet. Detta syns även för fyndkoder avseende parasitärt orsakade förändringar. För både slaktade kor och ungtjurar är till exempel parafilearia mer vanligt förekommande i Mellansverige, medan stora leverflundran har högst förekomst i Sydvästra Sverige och lilla leverflundran på Gotland.

Figur 20. Regionala skillnader för parasitära fyndkoder hos kor 2023

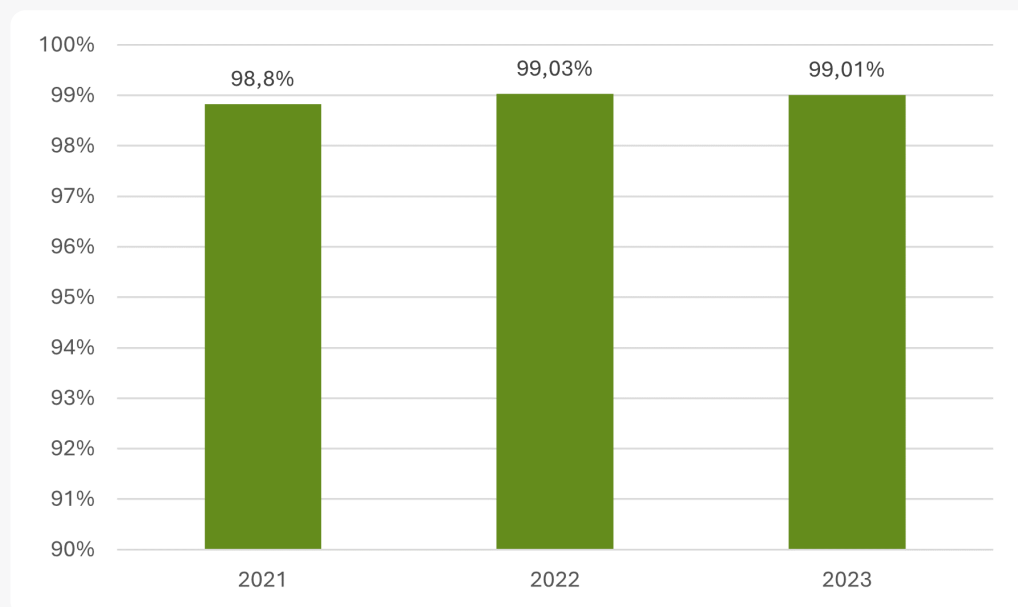

Figur 21. Regionala skillnader för parasitära fyndkoder hos ungtjurar 2023

Renheten hos djur vid slakt

Att djuren ska vara rena vid slakt är viktigt för att kunna upprätthålla en god slakthygien. På slakteriet kontrolleras djurens renhet både av Livsmedelsverkets officiella veterinär och personal från slakteriet. Slakterierna tillsammans med branschorganisationen Svenska Köttföretagen har genom en gemensam branschöverenskommelse tagit fram ett stöd för likriktad bedömning av gödselföroreningar hos nötkreatur vid slakt. Alla nötkreatur bedöms av slakteriets personal avseende eventuella gödselföroreningar. För gödselförorenade djur finns sedan rutiner för hur djuren ska hanteras under slaktprocessen för att minimera risken för kontamination av köttet. Djur som bedöms ha gödselföroreningar kan få anmärkningar på tre nivåer. Statistiken för de tre senaste åren visar att 99 % av de nötkreatur som kommer in för slakt är rena.

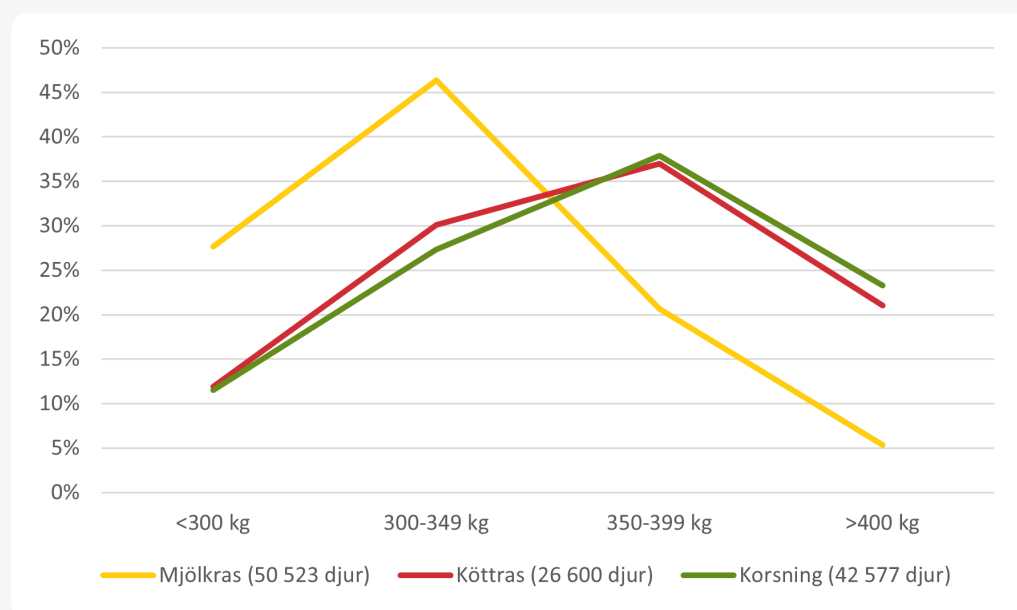
Figur 22. Andel rena nötkreatur till slakt under 2021–2023

Kvalitetsutfall för slaktade ungtjurar

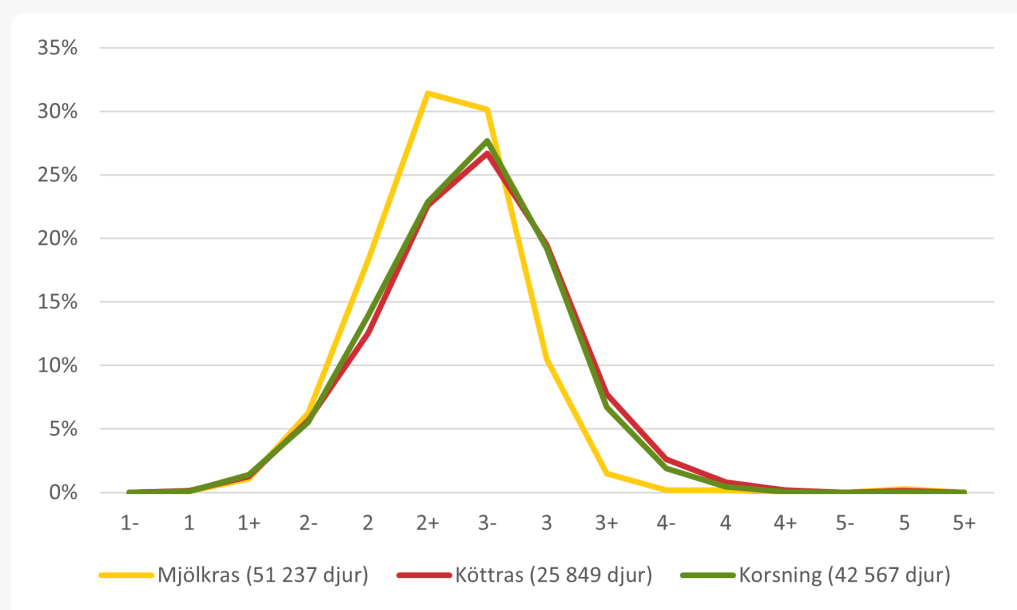
Vid slakt av nötkreatur vägs slaktkropparna och klassificeras med avseende på formklass och fettgrupp av en behörig klassificerare

Resultat

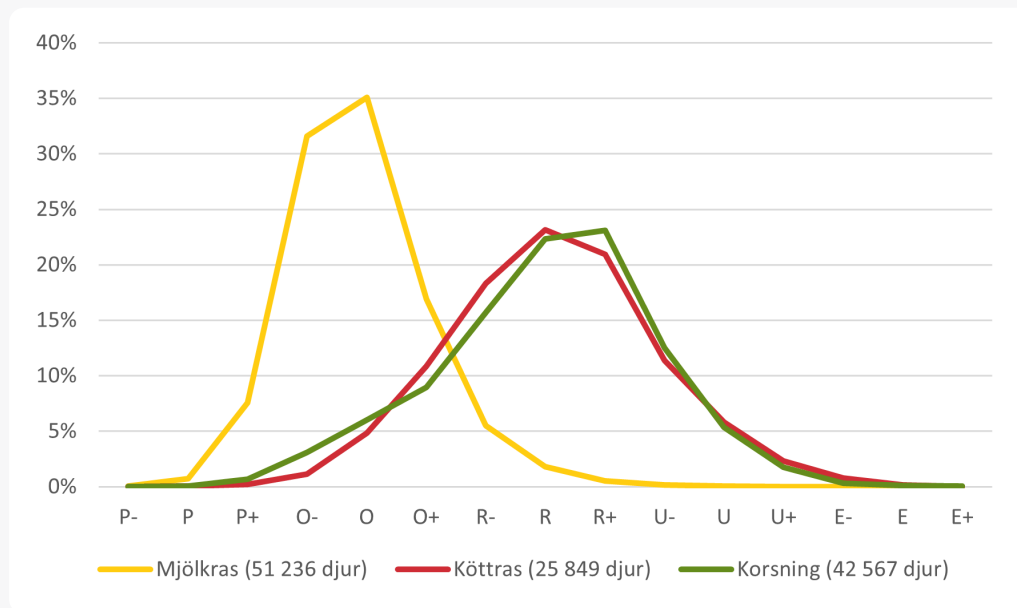
Genom att samköra information från slaktade djur med uppgifter från CDB går det att göra jämförelser mellan olika kategorier av djur. Resultaten visar att ungtjurar av kötttras och korsningsdjur har högre slaktvikt, fettgrupp och formklass än mjölkrasdjur (figurer 23–25).

Figur 23. Andel ungtjurar inom olika slaktviktsintervall under 2023

Figur 24. Andel ungtjurar inom varje fettgrupp under 2023

Figur 25. Andel ungtjurar inom varje formklass under 2023

Sjukdomskontroll och -övervakning genom Gård & Djurhälsan

Gård & Djurhälsan är en etablerad aktör inom djurhälsa och sjukdomsövervakning. Via anslagsmedel från Jordbruksverket och i enlighet med den nationella övervakningsplanen (NÖP) bedriver vi flera kontroll och övervakningsprogram. I ett kontrollprogram är det primära syftet att förebygga och bekämpa sjukdomar eller smittämnen, medan ett övervakningsprogram syftar till att övervaka förekomst av en sjukdom eller ett smittämne samt att snabbt kunna vidta åtgärder om prover som tas i övervakningsprogrammet blir positiva.

Kontrollprogram

Kontrollprogram	Startade	Utförande	Resultat 2023	Senast påvisad
Kontrollprogram för sjukdomarna Maedi visna (MV) hos får och Caprin artrit encefalit (CAE) hos get	1993 för MV, 1999 för CAE	För friförklaring på besättningsnivå krävs 3 årliga provtagning av alla djur över 1 år	7637 blodprover har analyserats för MV/CAE. Smitta har inte konstaterats hos någon besättning inom programmet. 3235 fårbesättningar samt 117 getbesättningar är anslutna till programmet.	2022
"Klövkontrollen" Kontroll och certifiering för frihet från Fotröta, samt övervakning för förekomst av Smittsam digital dermatit hos får (CODD)	2009	För att bli certifierad inom programmet undersöker en specialutbildad veterinär klövarna på samtliga djur i besättningen och provtagning utförs.	150 prover från 30 besättningar har analyserats. Fotröta har påvisats i 2 besättningar 393 besättningar är anslutna till programmet.	Fotröta påvisas årligen CODD har inte påvisats i Sverige vare sig före eller efter 2019 och 2020 då sjukdomen påvisades i två besättningar
Smittsäkrad besättning Gris	2016	Programmet är ett smittskyddsprogram med två nivåer, "Grund" och "Spets" Anslutna gårdar får regelbundna besök av veterinär där man följer upp kontrollpunkter för bland annat inköp och försäljning av djur, smittskydd inom gården, kontakt med andra besättningar, samt smittskyddsamtal innan ombyggnation. För "spets"-nivån omfattar programmet även genomgången smittskyddsutbildning för djurhållaren.	365 besättningar är anslutna till "Grund" 198 besättningar är anslutna till "spets"	Ingen provtagning sker inom programmet

Övervakning

Sjukdom	Övervakad sedan	Utförande	Resultat 2023	Senast påvisad
AD	1996 Övervakningen ligger till grund för att upprätthålla nationell sjukdomsfrihet enligt EU-direktiv	Provtagning vid slakt	2 293 prover Smitta har inte påvisats	Aldrig påvisad efter att Sverige friförklarades 1996
PRRS	1998 Övervakningen ligger till grund för att Sverige, i enlighet med EU:s djurhålsolag, kan ställa krav på sjukdomsfrihet när grisar förflyttas in i landet.	Provtagning både i fält och vid slakt	2 293 prover vid slakt och 534 prover från fält. Fältprovtagningen är utförd i 33 besättningar. Smitta har inte påvisats	Utbrott 2007 som bekämpades. Åter friförklarade 2008.
Paratuberkulos	2004 Övervakningen ligger till grund för att Sverige, i enlighet med EU:s djurhålsolag, kan ställa krav på sjukdomsfrihet när nötkreatur förflyttas in i landet.	Provtagning vid obduktioner av nötkreatur, får, getter, andra idisslare och kameldjur. Nötkreatur övervakas också via analyser av tankmjölksprover och blodprover uttagna vid slakt	1500 serologiska prover från slakt och 285 tankmjölksprover. 756 prover från obduktion av 270 djur. 572 prover från får tagna på destruktionsanläggning Smitta har inte påvisats	Senast påvisad 2005
Salmonella hos gris	1995 Provtagning för salmonella i grisbesättningar är en del av de åtaganden som behövs för att uppfylla kraven enligt de av EU beviljade särskilda salmonellagarantierna	Provtagning avseende salmonella sker en gång per år i livdjursproducerande besättningar och två gånger per år i suggpoolsnav. Vid varje provtagningsfall tas träckprov från 50 suggor.	Totalt 422 prover i 19 livdjursbesättningar och 13 suggpools. Samtliga prover var negativa.	Påvisad 2023 via annan övervakning
Salmonella hos kalv	1995 Provtagning för salmonella vid obduktion av kalvar är en del av de åtaganden som behövs för att uppfylla kraven enligt de av EU beviljade särskilda salmonellagarantierna	Provtagning i samband med obduktion av kalvar <15 månaders ålder	440 kalvar har provtagits 4 har varit positiva	2023

Nationella obduktionsverksamheten

	Utförande	Resultat 2023	Senast påvisad
Nationella obduktionsverksamheten	Obduktionsverksamheten är ett viktigt verktyg för att samla in prover som skickas för analys avseende reglerade allvarliga smittsamma sjukdomar och därmed bidra till den nationella övervakningen. För djurägare och veterinärer är verksamheten en ovärderlig hjälp för att ställa rätt diagnos och därmed kunna åtgärda och förebygga sjukdom i primärproduktionen	Totalt obducerades 1 974 djur Gris 327 st. Nöt 826 st. Får 280 st. Get 23 st. Hjort 6 st. Fjäderfä 455 st. Exotiska idisslare 22 st. Renar 35 st.	Totalt diagnosticerades 46 fall av anmälningspliktiga sjukdomar genom obduktion

Urval av publikationer av medarbetare på Gård & Djurhälsan (2021–2023):

Ahlgren, S., Behaderovic, D., Wirsenius, S., Carlsson, A., Hessle, A., Toräng, P., **Seeman, A., den Braver, T.**, Kvarnäck, O. (2022) Miljöpåverkan av svensk nöt- och lammköttproduktion. RISE Rapport 2022:143. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:ri:diva-61517>

Bernhard M., Frosth, S. **König U** (2021). First report on outbreaks of contagious ovine digital dermatitis in Sweden. Acta Vet Scand 63, 29. <https://doi.org/10.1186/s13028-021-00595-x>

Cha W, **Funghrant K**, Grandi G, Persson Y (2024). Prevalence and risk factors for hair loss in outdoor-wintered beef cattle under cold weather conditions. Research in Veterinary Science Vol. 166. <https://doi.org/10.1016/j.rvsc.2023.105094>

Comin, A., **Jonasson, A.**, **Rockström, U.**, Kautto, A. H., Keeling, L., Nyman, A. K., Lindberg, A., & Frössling, J. (2023). Can we use meat inspection data for animal health and welfare surveillance? *Frontiers in veterinary science*, 10, 1129891. <https://doi.org/10.3389/fvets.2023.1129891>

Gertzell E., Magnusson U., Ikwap K., Dione M., Lindström L., **Eliasson-Selling L.**, Jacobson M. (2021). Animal health beyond the single disease approach – A role for veterinary herd health management in low-income countries? *Research in Veterinary Science* 136, 453-463 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0034528821000928>

Hodnik JJ., Acinger-Rogić Ž., Alishani M., Autio T., Balseiro A., Berezowski J., ... **Schwan E.**, et al. (2021). Overview of Cattle Diseases Listed Under Category C, D or E in the Animal Health Law for Which Control Programmes Are in Place Within Europe. *Frontiers in veterinary science*, 849. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.688078>

Hurri E., Ohlsson A., **Jonasson A.** (2021). Låt oss mota Bovis i grind. *Svensk Veterinärtidning* 1, 26–28. <https://www.gardochdjurhalsan.se/mycoplasma-bovis-i-svensk-veterinartidning/>

Höglund J., Carlsson A., **Gustafsson K.** (2021). Effects of lambing season on nematode faecal egg output in ewes. *Veterinary Parasitology: Regional Studies and Reports*, 26, 100633.

Höglund, J., Enweji, N. & Gustafsson, K. *Vet. Parasitol. Reg. Stud. Reports* 22, 100479 (2020).

Jerlström J., Huang W., **Ehlorsson CJ.**, **Eriksson I.**, **Reneby A.**, Comin A. (2022) Stochastic partial budget analysis of strategies to reduce the prevalence of lung lesions in finishing pigs at slaughter. *Front. Vet. Sci*, Volume 9 <https://doi.org/10.3389/fvets.2022.957975>

Rosander A., Albinsson R., **König U.**, Nyman A., Frosth S (2022). Prevalence of bacterial species associated with ovine footrot and contagious ovine digital dermatitis in Swedish slaughter lambs. *Acta Veterinaria Scandinavica* 64:6. <https://doi.org/10.1186/s13028-022-00625-2>

Länkar

<https://www.gardochdjurhalsan.se/winpig/medeltal-och-topplistor/medeltal-suggor/>

<https://www.gardochdjurhalsan.se/winpig/medeltal-och-topplistor/medeltal-slaktgrisar/>

<https://www.livsmedelsverket.se/foretagande-regler-kontroll/regler-for-livsmedelsforetag/slakteri-stycknings-och-vilthanteringsanlaggning/sjukdomskoder>

<https://statistik.sjv.se/PXWeb/pxweb/sv/Jordbruksverkets%20statistikdatabas/>

<https://slu-se.instructure.com/courses/1985/pages/meat-standard-sweden-lamm>

<https://www.ema.europa.eu/en/veterinary-regulatory-overview/antimicrobial-resistance-veterinary-medicine/european-surveillance-veterinary-antimicrobial-consumption-esvac-2009-2023>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0006>

https://www.ema.europa.eu/system/files/documents/scientific-guideline/wc500188890_en.pdf

www.gardochdjurhalsan.se

**Gård &
Djurhälsan**

© Gård & Djurhälsan, 2024.